

פניני קדוש

לאור תורתו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

יצא לאור על ידי מערכת "מסילות באור החסידות" שע"י מכון אור הצפון דחסידי בעלזא

א ווארט אויף די פרשה

התשובה מועלת על ידי הצדקה - כי בזה מוכח שבני ישראל "בנים למקום"

כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם

ונתנו איש כופר נפשו לה' בפקוד אותם (שמות ל, יב).

יש לפרש בהקדם דברי הגמרא (בבא בתרא י, א) אודות מצות צדקה, שטורנוסרופוס הרשע שאל את רבי עקיבא: "משל למה הדבר דומה, למלך בשר ודם שכעס על עבדו וחבשו בבית האסורין, וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו, והלך אדם אחד והאכילו והשקהו, כששמע המלך לא כועס עליו?!" ומאחר שבני ישראל "עבדים למקום", והקב"ה גזר על חלק מהם שיהיו עניים, איך מותר לתת להם צדקה?!

השיבו רבי עקיבא: "אמשול לך משל למה הדבר דומה, למלך בשר ודם שכעס על בנו וחבשו בבית האסורין, וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו, והלך אדם אחד והאכילו והשקהו, כששמע המלך לא דורון משגר לו?!" ואנו נקראים "בנים למקום", וממילא, אדרבה, הקב"ה שש ושמח בראותו שנותנים צדקה ואוכל ומשקה עבור בניו. עכתו"ד הגמרא.

והנה, מובא ב"בני יששכר" (שבתות טו, ו) בשם ה"ספרי", שתשובה מועלת רק לישראל ולא לאומות העולם, ומביא הטעם לכך בשם הקדמונים, "היות איפסק הלכתא 'מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול' (כתובות יז, א), ואם כן לא מהני תשובה על פי דיני התורה, אבל ישראל נקראו 'בנים אתם לה' אלקיכם', והוא למו אב (-הקב"ה הוא להם לאב), ואב שמחל על כבודו כבודו מחול (קידושין לב, א), על כן מהני תשובה לישראל".

והנה תיבת "תשא" מתפרשת בתרי אנפין: א. מלשון סליחה וכפרה על חטאים ועבירות (כדכתיב מיכה ז, יח: "נשא עון"). ב. מלשון גדולה והרמת קרנם על פני אומות העולם. ובאמת שני פירושים אלו הם היינו הך, כי זה גופא שהקב"ה נושא עון לישראל הוא גדולה והרמת קרנם על פני הגוים, שהרי תשובה מועלת רק להם ולא לאומות העולם (כדברי ה"ספרי" הנ"ל).

זהו פירוש הפסוק: **"כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם", "לפקודיהם" לשון חסרון, כשיש לבני ישראל חסרונות ופגמים שנתהו על ידי עוונותיהם, הקב"ה נושא עונם, וזה גופא הוא הרמת קרנם על פני הגוים שאינם זוכים לסליחה וכפרה.**

ומפרש הכתוב הטעם, שהרי **"ונתנו" - הקב"ה צוה לישראל ליתן צדקה, ומזה מוכח שהם בנים למקום** (כדברי הגמרא בבבא בתרא הנ"ל), ולכן **"כופר נפשו לה" - יש להם כפרה על חטאיהם, כי "אב שמחל על כבודו כבודו מחול".**

(סעודה א' תשכז)

ההתבוננות בקריעת ים סוף - תיקון על חטא העגל

זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל בשקל הקודש וגו' (שמות ל, יג).

בירושלמי (שקלים פ"א ה'): "כל דעבר בימא יתן". וצריך להבין השייכות בין קריעת ים סוף לבין נתינת מחצית השקל הבאה לכפר על חטא העגל.

ונראה דהנה איתא במדרש שוחר טוב (תהלים קיד): "הים ראה וינס" (תהלים קיד, ג)... ראה ארונו של יוסף יורד לים", ומזה קיבלו בני ישראל חיזוק שכח הצדיק מגן עליהם לא רק בחיים חיותו, אלא גם לאחר פטירתו, שהרי זכותו של יוסף הביאה לנס קריעת ים סוף לאחר פטירתו.

והנה, תחילת חטא העגל היתה בכך ש"ורא העם כי בושש משה לרדת מן ההר, ויקהל העם על אהרן, ויאמרו אליו קום עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו, כי זה משה האיש אשר העלנו מארץ מצרים לא ידענו מה היה לו" (שמות לב, א), והיינו, שחשבו שמשה רבינו מת, ולכן "עתה צריכים אנו לאלהות אשר ילכו לפנינו" (רש"י). אמנם, אם היו מאמינים שכוחו של הצדיק חופף עליהם גם לאחר פטירתו, לא היו מגיעים לחטא העגל, כי אף אם היה נדמה להם שמשה רבינו מת, עדיין היו יכולים להשען עליו ולסמוך על זכותו הגדולה.

לכן, כאשר באו בני ישראל ליתן מחצית השקל ככפרה על חטא העגל, אמר להם הקב"ה: "כל דעבר בימא יתן", שבראשית הכפרה והתיקון, עליהם להתבונן בנס קריעת ים סוף, שבו ראו את גודל זכות הצדיק להגן גם לאחר פטירתו (שהרי "הים ראה וינס" על ידי "ארונו של יוסף"), ובזה יכפרו ויתקנו את שורש וראשית החטא שהיה בגין שלא האמינו בכח הצדיק לאחר פטירתו (ולכן כשחשבו שמשה רבינו מת חפשו לעצמם אלהות), ורק לאחר מכן ניתן להביא מחצית השקל לכפר על עצם החטא.

(סעודה ב' תשלז)

"חטאה גדולה" היא הוכחה שמשמים הביאום לידי כך כדי "להורות תשובה לרבים"

וישב משה אל ה' ויאמר אנא חטא העם הזה חטאה גדולה

ויעשו להם אלהי זהב (שמות לב, לא).

יש להקשות, הרי משה רבינו היה צריך ללמד סניגוריה על ישראל, ולהפחית בחומר עוונם, ואם כן איך אמר להקב"ה "אנא חטא העם הזה חטאה גדולה", שזה נראה כקטרוג ח"ו.

ויש לפרש בהקדם אמרם ז"ל (ע"ז ד, ב): "לא עשו ישראל את העגל אלא כדי ליתן פתחון פה לבעלי תשובה", ופירש רש"י: "גזירת מלך היתה... שאם יאמר החוטא לא אשוב שלא יקבלני, אומרים לו, צא ולמד ממעשה העגל שכפרו ונתקבלו בתשובה".

והנה, בני ישראל היו אז ברום המעלות, כארבעים יום לאחר קבלת התורה, ועדיין היו במצב של "פסקה זוהמת", ואין הגיון בזה שדייקא במצב גבוה כזה ירדו לדיוטא תחתונה כל כך ולחטא חמור כזה, ובעל כרחך צריך לומר שמשמים סבבו כן, כדי לפתוח פתח של תשובה לחוטאים.

לכך נתכוין משה באמרו: "אנא חטא העם הזה חטאה גדולה", והרי לא יתכן שמעצמם נכשלו ב"חטאה גדולה" כזו דייקא עכשיו במצב מרומם ונעלה כל כך, ובהכרח שנסתבב משמים שיחטאו, ואם כן, בדין הוא שיזכו לסליחה ומחילה וכפרה על חטאם, ולכן אני מבקש: "ועתה אם תשא חטאתם" מוטב, "ואם אין, מחני נא מספרך אשר כתבת".

(סעודה ב' תשלז)

תודותינו וברכותינו לאלו שתרמו להוצאת הגיליון

קול רנה וישועה באהלי צדיקים

בתוך רבבות אלפי ישראל, הגנו מאחלים בזה בחרדת קודש ברכת מזל טוב נלבבה, קדם רבן של ישראל, מאיר דרכנו וסולל מסילותינו
הוד כ"ק מרן אדמו"ר עט"ר שליט"א

לרגל השמחה הכפולה בלידת הגנים למזל טוב
נכד נוכדה לבנו פאמ"ק פרע"ח הרה"צ ר' אהרן מרדכי שליט"א
בן לחתנו הרה"ג ר' לייבל צוויבל שליט"א
ובת לחתנו הרה"ג ר' אברהם סאפרין שליט"א
יזכה רבינו שליט"א לרוב נחת דקדושה מכל יוצ"ח,
ועוד רבות בשנים ינחנו במעגלי צדק בבריות גופא ונהורא, וכט"ס. אמן.

הרה"ג המפו' פרי עץ חיים
כש"ת הרב אברהם סאפרין שליט"א
לרגל שמחת לידת הבת
יזכה לרוב נחת ואושר וכבוד
ושובע שמחות וכט"ס. אמן.

הרה"ג המפו' פרי עץ חיים
כש"ת הרב לייבל צוויבל שליט"א
לרגל שמחת לידת הבן
יזכה לרוב נחת ואושר וכבוד
ושובע שמחות וכט"ס. אמן.

הרה"ג המפו' לן בד' אמות של הלכה
כש"ת הרב שמואל מרדכי זלפריינד שליט"א
דומ"ץ דקהלתנו הק' בעיר אשדוד
לרגל שמחת אירוסיו בתו למז"ט ובשעט"מ

הנגיד הנכבד והמפואר,
מוזיל זהב מכיסו לכל קדשי בית בעלזא,
רודף צדקה וחסד,
כש"ת הרב ר' הירצקא ענגעל שליט"א
לרגל שמחת לידת הנכדה למזל טוב

על הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע ועכ"א

לרגל יומא דהילוליה – כ"א אדר

שויתי ה' לנגדי תמיד

לאחר פטירת הרבי ר' בער זי"ע מינו התלמידים את הרבי ר' אלימלך זי"ע להיות להם רב ורבי. בדרכם חזרה ממעזריטש נכנסו לסעוד ב'קרעטשמע', והרבי ר' אלימלך הלך לישון, וישן זמן רב.

הרבי ר' זושא זי"ע נתבקש על ידי התלמידים להעיר את הרבי ר' אלימלך זי"ע משנתו, ואז ראו התלמידים מחזה מופלא, שהרבי ר' זושא ניגש לחדר אחיו, ומניח ידו על המזוזה שבפתח, ובאותו רגע ניעור הרבי משנתו.

כאשר שאלו את הרבי ר' זושא לפשר הדבר, ענה ואמר:

אחי הקדוש מקיים "שויתי ה' לנגדי תמיד" (תהלים טו, ח) בלי הפסק, והנה בעת השינה אי-אפשר לקיים "שויתי", אמנם, אז ניתן לסמוך על המזוזה שבפתח החדר שבה כתוב יחודו ואחדותו ית"ש.

כאשר כיסיתי את המזוזה ביד, נתעורר אחי תיכף משנתו, כי הרגיש בנפשו שעכשיו אינו יכול לקיים "שויתי" על ידי המזוזה.

(כ"א אדר תשל"א)

שבעה רועים בסוכת הרבי ר' אלימלך

הרה"ק מצאנו זי"ע התגורר בדירה קטנה ביותר, והרבנית רצתה להרחיב את הדירה, אולם, היא ידעה היטב שבעלה לא יסכים לכך, ולכן חיפשה שעת הכושר. פעם בעיצומם של ימי הקיץ התחכמה ואמרה לבעלה, שהיא רוצה כסף כדי להגדיל את הסוכה, כדי שיהיה בה מקום לאורחים נוספים. כיון שמדובר בצורך מצוה, הסכים הרב מצאנו לכך תיכף, ונתן לה את הסכום הנדרש, והרחיבה את הסוכה.

לאחר חג הסוכות קראה לבעל-מלאכה להתקין גם תקרה על גבי הסוכה, וכך ניתוסף חדר לדירתה הקטנה.

לשנה אחרת רצתה להתחכם שוב, והביעה שוב את משאלתה לבנות סוכה גדולה. אולם, בעלה הקדוש סירב, ואמר לה:

"להרבי ר' אלימלך זי"ע היתה דירה קטנה, שבה היה רק חדר אחד ופרוודור צר וקטן, וגם סוכתה היתה קטנה ביותר, ואף על פי כן היה לו מקום לשבעה רועים, ואם כן גם אני יכולים להסתפק בסוכה שלנו, ללא צורך בהגדלתה".

(כ"א אדר תשס"א)

האבות הקדושים אצל הרבי ר' אלימלך

הרה"ק ה"מאור ושמש" זי"ע היה דרכו להכין כוס קאווע לרבו הרבי ר' אלימלך זי"ע, והיה מכניסו אליו בכל יום בבוקר. פעם הגיע ה"מאור ושמש" דרכו עם ה'קאווע', וכאשר פתח את הדלת נבהל מאד, וסגר תיכף את הדלת, ולא הגיש את ה'קאווע' לרבו.

לאחר מכן שאלו הרבי ר' אלימלך: "מדוע לא הבאת לי היום 'קאווע' כמו בכל יום?". השיב: "כי פתחתי את הדלת, וראיתי בחדר זקן אחד ליד הרבי, ומרוב בהלה סגרתי את הדלת, ויראתי לפתוח שוב".

גנח הרבי ר' אלימלך ואמר: "אוי להם לבנים שאינם מכירים את אביהם, הרי זקן זה היה אברהם אבינו ע"ה".

(כ"א אדר תשכ"ט)

תפלה מתוך שברון לב

שנים מתלמידי הרבי ר' אלימלך זי"ע הסתופפו בצל קדשו בחג הפסח, ובליל שביעי של פסח היו ניעורים כל הלילה. בסוף הלילה אחוזתם רעבון קשה, ונכנסו למטבח לחפש דבר-מאכל להחיות את נפשם, ולא מצאו כלום, שהרי "הפסח אינו נאכל" (בפסח כמעט לא אוכלים כלום). חיפשו שוב ומצאו חתיכת עוף שהיה מוכן לסעודת היום, ולא יכלו להתאפק ואכלוהו.

לאחר מכן עשו חשבון הנפש, ונשבר לבם ורוחם לשברי שברים, על שאכלו בשר שלא בידעת הבעלים, ועל שאכלו בשר סתם, לא באמצע סעודת פת, והתחילו לשוב בתשובה מתוך שברון לב.

למחרת היום נתכבד אחד מהם לגשת לפני התיבה, ותפלתו היתה בלב נשבר ונדכה, ובבכי נוראות כמו ביום הכפורים. אחר התפלה פנה אליו הרבי ר' אלימלך ואמר לו: "די קאטשקע האט היינט גוט גידאווענט" (-העוף התפלל היום היטב), ונתכוין בזה, שעל ידי העוף הגיע לידי שברון לב, ומשום כך היתה תפלתו מובחרת ביותר.

(כ"א אדר תשס"א)

חטא עץ הדעת - עבירה לשמה

פעם שאל הרבי ר' זושא זי"ע את אחיו הרבי ר' אלימלך זי"ע: "אחי, הרי איתא בכתבי האר"ז ז"ל שכל הנשמות היו כלולות בנשמתו של אדם הראשון, ומסתמא גם אנחנו נכללנו בנשמתו בעת שחטא. אמור נא לי, מדוע לא מנענו אותו מלאכול מ'עץ הדעת'?"

השיבו אחיו הרבי ר' אלימלך זי"ע: "אחי, הרי הוכרחנו להניח לו לאכול, כי אם היינו מונעים אותו מלאכול, היה נשאר בעולם דבר שקרו של הנחש, שהסית את חוה, שאם יאכלו היא ובעלה מ'עץ הדעת' 'והייתם כאלקים' יודעי טוב ורע", ונמצא שהיתה מחשבת כפירה בעולם רח"ל, שיש מציאות שבני-אדם יהיו כאלקים, ולכן לא מנענו את אכילתו, כדי שיתגלה לעין כל שאין מציאות כזאת של 'והייתם כאלקים'..."

(כ"א אדר א' תשל"ח)

הגילוי שגילה משה רבינו לישראל

שבכוחה של שבת קודש לכפר אף על חטאים גרועים ביותר

ואתה דבר אל בני ישראל לאמר אך את שבתותי תשמורו וגו' (שמות לא, ג).

יש לדקדק: א. מהו הלשון "ואתה דבר". ב. מדוע נאמר "את שבתותי" בלשון רבים.

ויתבאר בהקדם דברי ה"עבודת ישראל" (פר' יתרו ד"ה והיו) בביאור הענין שמשה רבינו "הוסיף יום אחד מדעתו" במתן תורה (שבת פז, א), שהרי על ידי הוספת יום אחד חל מתן תורה בשבת קודש, וזה גופא היה רצונו של משה רעיא מהימנא "שנקבל התורה ביום שבת קודש, כי יום קדוש הוא ומרומם ונישא, וכוונתו היה, כיון שיקבלו ישראל את התורה בקדושה נפלאה זאת, ישמרו ויקיימו אותה לעולם ולעולמי עולמים", אבל רצון השי"ת היה שיקבלו את התורה דייקא באחד מימי החול "כדי שתתקדש החול גם כן, ואז לא יהיה ירידה בשום אופן".

ומוסיף ה"עבודת ישראל" (שם), כי על ידי שהוסיף משה יום אחד מדעתו, כלו הארבעים יום בט"ו בתמוז, ואז נכשלו בחטא העגל, "כי אחר חצי החודש הוא תגבורת סטרא אחרא רח"ל", ואילו לפי דעת השי"ת היו הארבעים יום כלים ביום ט"ו בחודש, שאז הלבנה היא בשלימות, ואין כח לחיצונים, וממילא לא היו באים אז לידי חטא. עכת"ד.

נמצא, שמה שהוסיף משה יום אחד מדעתו, וניתנה התורה בשבת, נסתבב חטא העגל, ואולם, נצמח מזה גם תועלת לישראל, כי הרי בני ישראל נכשלו בחטא זה כדי "ליתן פתחון פה לבעלי תשובה" (עבודה זרה ד, ב), דהיינו, "שאם יאמר החוטא לא אשוב שלא יקבלני, אומרים לו, צא ולמד ממעשה העגל שכפרו ונתקבלו בתשובה" (רש"י), והרי לנו מזה, שעל ידי השבת - שבה ניתנה תורה - נסלל הדרך שיהא כפרה לישראל גם על חטא עבודה זרה, שהרי על ידי שניתנה תורה בשבת, נסתבב חטא העגל שמוזה נלמד שהקב"ה מקבל תשובה גם על חטא עבודה זרה. לכן "המשמר שבת כהלכתו אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחליו לו" (שבת קיח, ב), כי על ידי נתינת התורה בשבת נתגלגל חטא העגל, שמוזה נלמד שתשובה מתקבלת גם על עבודה זרה, וכך זה נשאר בכל שבת ושבת.

והנה, במתן תורה נצטיינו על שמירת זוכירת שבת, ואז נתגלה לישראל שעל ידי שבת יוכלו להתעלות ולהתרומם ולהתקרב להשי"ת (כמו ביציאת מצרים שאז נתעלו גבוה מעל גבוה), ולזכות לאמונה במדה גדושה (על ידי התבוננות במעשה בראשית וביציאת מצרים), אולם, עדיין לא נודע על כוחה של שבת קודש למרק ולכפר חטאים ופשעים, ואף החטאים החמורים והגרועים ביותר.

אולם, לאחר חטא העגל - שנסתבב על ידי נתינת התורה בשבת לאחר שהוסיף משה יום אחד מדעתו - נתגלה שיש כח בשבת קודש לשוב גם על העבירות הגרועות ביותר ולזכות לכפרה עליהן.

זהו שאמר הקב"ה למשה רבינו: **"ואתה" - דייקא אתה** שהוספת יום אחד מדעתך, ונתגלגל על ידך חטא העגל שבו נסלל הדרך לתשובה גם על העבירות הגרועות ביותר, **"דבר אל בני ישראל לאמר אך את שבתותי תשמורו" - שבתותי בלשון רבים**, הן בחינת השבת המרוממת את האדם ומקרתו להשי"ת, והן בחינת השבת המכפרת וממקרת אפילו עבור "עובד עבודה כדור אנוש".

המורם מן האמור:

א. משה רבינו הוסיף יום אחד מדעתו כדי שתיתן התורה ביום השבת, ומה נסתבב שכלו הארבעים יום בט"ו לחודש, שאז הסטרא אחרא כבר מתגברת, ומה נסתבב חטא העגל (עבודת ישראל).

ב. על ידי שכיפר להם הקב"ה על חטא העגל נתגלה שהקב"ה מקבל תשובה על כל עבירה, ואף על עון עבודה זרה.

ג. כיון שהכפרה על כל החטאים - שנסללה על ידי חטא העגל - נתגלגלה על ידי נתינת התורה בשבת, ממילא נשאר הכח ביום השבת לכפר אפילו עבור עובד עבודה זרה כדור אנוש.

ד. דייקא משה רבינו נצטוו לומר לבני ישראל "את שבתותי תשמורו" בלשון רבים, כי על ידו נסתבב שיש בקדושת השבת שני כוחות: א. לרומם את האדם ולקרבו להשי"ת. ב. לכפר אפילו על עבירות חמורות ביותר. (סעודה א' תשנ"ה)

תודותינו וברכותינו לאלו שתמרו להוצאת הגיליון

הרה"ח ר' צבי יוסף לנדאו שליט"א
לרגל שמחת לידת הבן
למז"ט ובשעט"מ

הרה"ג ר' בערל קרניאל שליט"א
לרגל שמחת לידת הנכד
למז"ט ובשעט"מ

הרה"ח ר' אהרן פולק שליט"א
לרגל שמחת נישואי בנו למז"ט ובשעט"מ
יום ב' אולם "וריא"ל - בני ברק

הרה"ח ר' יהושע קרניאל שליט"א
לרגל נישואי בנו למז"ט ובשעט"מ
יום ג' אולם "יסודי התורה" - לונדון

הרה"ח ר' שלמה לייב שארף שליט"א
אירוסיו בנו החתן כמר שמעון נ"ו
למז"ט ובשעט"מ

לעילוי נשמת
הרה"ח ר' ברוך ב"ר אברהם מרדכי ז"ל
מרת ביייל בת הר"ר אהרן זאב ע"ה
שוורץ

לעילוי נשמת
הרה"ח ר' משה אברהם
בהרה"ח ר' שלום רייזמן ז"ל

לעילוי נשמת העסקן הדגול
הרה"ח ר' אברהם יהודה
ב"ר ישעיה עקיבא פינר ז"ל

לעילוי נשמת האשה החשובה
מרת חיה סאסא ע"ה בת הר"ר אברהם ז"ל
נפטרה י' סיון תשע"ט
אשת הרה"ח ר' יעקב נחום לאנג שליט"א

לעילוי נשמת האשה החשובה
מרת דבורה גיטה בת הר"ר אברהם יהודה הלוי ע"ה
אשת הרבנית המפורא הרה"ח ר' משה אליהו שרביע שליט"א
נפטרה ביום ט' כסלו תש"פ - ת.נ.צ.ב.ה.